

**A Kúria
mint felülvizsgálati bíróság**

ítélete

Az ügy száma: Pfv.I.20.403/2025/11.

A tanács tagjai: Nyírőné dr. Kiss Ildikó a tanács elnöke

Dr. Parlagi Mátyás előadó bíró

Dr. Cseh Attila bíró

Dr. Magosi Szilvia bíró

Dr. Mocsár Attila Zsolt bíró

A felperes: felperes

felperes címe

A felperes képviselője:

Dr. Tunyoghy Szabolcs ügyvéd

felperes képviselőjének címe

Az alperes: alperes

alperes címe

Az alperes képviselője:

Dr. Szmák Krisztián ügyvéd

alperes képviselőjének címe

A per tárgya: jogalap nélküli birtoklás

A felülvizsgálati kérelmet benyújtó fél:

alperes

A másodfokú bíróság neve és a felülvizsgálni kért jogerős határozat száma:

Pécsi Törvényszék 1.Pf.20.341/2024/7.

Az elsőfokú bíróság neve és határozatának száma:

Szigetvári Járásbíróság 2.P.20.341/2021/111.

Rendelkező rész

A Kúria a jogerős ítéletet hatályában fenntartja.

Kötelezi az alperest, hogy 15 napon belül fizessen meg a felperesnek 571.500 (ötszázhetvenegyezer-ötszáz) forint felülvizsgálati eljárásban felmerült perköltséget.

Kötelezi az alperest, hogy fizessen meg az esedékesség napjáig az államnak – az állami adó- és vámhatóság illetékbevételi számlájára – 1.808.614 (egymillió-nyolcszáznyolcezer-hatszáztizennégy) forint meg nem fizetett felülvizsgálati eljárási illetéket. Az illetékfizetési kötelezettség e határozat jogerőre emelkedését követő 60. napon válik esedékessé.

Az ítélet ellen felülvizsgálatnak nincs helye.

Indokolás

A felülvizsgálat alapjául szolgáló tényállás

[1] Az alperes mint haszonbérlo 2014. március 4-én mezőgazdasági földhaszonbérleti szerződést kötött (a továbbiakban: haszonbérleti szerződés) a Magyar Állam tulajdonában álló földterületekre, köztük a perbeli két földre. A haszonbérleti szerződés 2016. október 16-tól 2036. október 15-ig tartó határozott időre szólt (2.1.). A szerződés szerint a haszonbérlo köteles a földet művelési ága szerint hasznosítani, termőképességének fenntartásáról gondoskodni, művelését, használatát rendeltetésszerűen, a termőföld védelméről szóló 2007. évi CXXIX. törvénynek (a továbbiakban: Tfv.) megfelelően köteles végezni (4.1., 4.9.). A haszonbérleti szerződés törvényen alapuló megszűnésének egyik esetköre szerint a Nemzeti Földalapról szóló 2010. évi LXXXVII. törvény (a továbbiakban: Nfatv.) 19. § (1a) bekezdés a) pontja alapján a haszonbérleti szerződés megszűnik a szerződő fél felszámolását elrendelő végzés jogerőre emelkedését követő napon (5.5.). A haszonbérleti szerződés megszűnése esetén a haszonbérlo köteles a haszonbérbeadónak a földet olyan állapotban visszaadni, hogy azon a művelési ágának megfelelő gazdálkodás azonnal folytatható legyen (7.1.). A haszonbérleti szerződés megszűnésének napján a haszonbérlo köteles a földet a haszonbérbeadónak birtokba adni, amelyről a haszonbérbeadó jegyzőkönyvet vesz fel (7.4.). A haszonbérlo köteles a haszonbérbeadónak bejelenteni, ha ellene felszámolási eljárást kezdeményeztek (9.1.).

[2] Az alperes felszámolását elrendelő bírósági végzés 2020. november 27-én jogerőre emelkedett. A haszonbérbeadó képviselője 2021. január 27-én tájékoztatta az alperes felszámolóját (a továbbiakban: felszámoló) a haszonbérleti szerződés törvény erejénél fogva az Nfatv. 19. § (1a) bekezdés a) pontja alapján történt megszűnéséről. Tájékoztatta a felszámolót arról, hogy erre figyelemmel az alperes a továbbiakban mezei leltárt (a tárgyévben a növénytermelés befejezetlen termeléseként előállított eszközértéket) nem képezhet, valamint arról, hogy a földek birtokának visszavételéről gondoskodni fog.

[3] A felszámolás elrendelését követően az alperes számláját a felszámoló kezelte, akinek minden kiadásra és bevételre rálátása volt. Az alperes költségei áramdíjból és biztosítási díjból álltak, munkavállalója nem volt. A felszámoló csak 2021. június 29-én adott meghatalmazást egy jogi képviselőnek, aki azonban ezt megelőzően, 2021. március 2-án arról tájékoztatta a haszonbérbeadó képviselőjét, hogy az alperes törekszik a működés helyreállítására, a haszonbérleti szerződés egyoldalú megszüntté nyilvánítását nem fogadja el, a földek egy részén őszi kalászos gabonát vetett el, másik részén pedig tavaszi kapáskultúrák vetését készítette elő.

[4] Az egyik perbeli föld egy részén, valamint a másik perbeli földön 2021 áprilisában szója került elvetésre.

[5] A Nemzeti Földügyi Központ mint megbízó a felperessel mint megbízottal 2021. június 11-én termőfölddel kapcsolatos hasznosítási kötelezettség teljesítésére irányuló megbízási szerződést kötött (a továbbiakban: megbízási szerződés) a perbeli földek Nfatv. 18. § (1) bekezdése szerinti hasznosításáig, az Nfatv. 18. § (4)-(5) bekezdéseiben szabályozott

módon [2]). Ebben a megbízó megbízta a felperest a Tfv. 5. § (1) bekezdésében meghatározott, a földhasználót terhelő hasznosítási kötelezettség teljesítésével [3]). A felperes a megbízást elfogadta azzal, hogy a törvényben biztosított választási lehetőségével élve a perbeli földeket a művelési ágnak megfelelő termeléssel hasznosítja (hasznosítási kötelezettség teljesítése), amit saját költségére és kockázatára, ingyenesen vállalt [4), 8)]. A felperes köteles a megbízást úgy teljesíteni, hogy biztosítsa a Tfv. 5. §-a szerinti hasznosítási kötelezettség teljes körű, gazdaságos és hatékony elvégzését [9)]. A felperes tudomásul vette, hogy a megbízási szerződés szerinti földhasználat nem jelent haszonbérleti jogviszonyt [12)]. A megbízási szerződés a felek aláírásának napjával lép hatályba [30)], a felperes pedig a szerződés hatálybalépésének napján lép a földek birtokába [16)]. A megbízási szerződés határozott időre, 2023. október 15-ig szól azzal, hogy a felperes az egyes földek vonatkozásában a termés betakarításáig, de legkésőbb 2023. október 15-ig köteles gondoskodni a földhasznosítási kötelezettség teljesítéséről [20)]. Súlyos szerződésszegésnek minősül különösen, ha a felperes földhasznosítási kötelezettségét nem teljesíti [28)]. A felperes a birtokba lépés napjától a megbízási szerződés megszűnésének napjáig köteles használati díjat fizetni [33)]. A felperes tudomásul vette, hogy a korábbi földhasználóval a mezei leltár, valamint az értéknövelő beruházások tekintetében köteles elszámolni [35)].

[6] A megbízási szerződés megkötését követően a felperes határszemplét tartott, és ekkor értesült arról, hogy a terület szójával van bevetve. A felperes 2021. június 21-i levelében tájékoztatta az alperes felszámolóját a megbízási szerződés megkötéséről, felhívta, hogy senki ne végezzen munkálatokat a perbeli földeken, valamint vállalta, hogy az alperessel elszámol a mezei leltárról, ezért kérte az azzal kapcsolatos számlák 15 napon belül történő megküldését. A felszámoló által megbízott jogi képviselő 2021. július 6-i levelében arról tájékoztatta a felperest, hogy a haszonbérleti szerződés felmondását nem fogadja el, mert arról nem értesült, vitatta a megbízási szerződést, nem ismerte el a felperes földhasználati jogát, valamint felszólította a felperest, hogy tartózkodjon bármilyen birtoksértő magatartástól, mert az alperes van birtokban. Az alperes nem küldött a mezei leltár felvételéhez szükséges számlákat a felperesnek. A felperes megkeresésére a megbízó 2021. július 7-én arról tájékoztatta a felperest, hogy a megbízási szerződés alapján a földhasználat a felperes részére biztosított, birtokvédelmet pedig a jegyzőtől kérhet. A felperes birtokvédelmi kérelmét azonban a jegyző 2021. augusztus 3-án elutasította, mert a birtokláshoz való jogosultság kérdésében nem dönthet. A földhasználati lap szerint a felperes volt jogosult a perbeli földek használatára megbízási szerződés alapján 2021. június 11-től 2023. október 15-ig. A felperes 2021. július 25-én tudta birtokba venni az egyik perbeli földön az alperes által bevetetlenül hagyott 7 ha területet, amit felszántott.

[7] A bíróság 2021. augusztus 8-án jogerőre emelkedett végzésével az alperes egyezségi javaslata szerinti egyezséget jóváhagyta és a felszámolási eljárást befejezte, amellyel az alperes működése helyreállt.

[8] A felperes 2021. szeptember 9-i levelében közölte az alperessel, hogy jogcím nélkül rosszhiszeműen használta a perbeli földeket, és azokon önhatalmúlag terményt vetett. Tájékoztatta az alperest arról, hogy az elvetett termény tulajdonjoga őt illeti meg, annak betakarítására kizárólag ő jogosult. Felszólította, hogy a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (a továbbiakban: Ptk.) 5:50. § (2) bekezdése alapján a termények értékét a jogalap nélküli gazdagodás szabályai szerint térítse meg, valamint tartózkodjon minden olyan magatartástól, amellyel az ő földhasználati jogát sértené, tartózkodjon a termény betakarításától. Az alperes 2021. szeptember 23-i levelében arról tájékoztatta a felperest, hogy

haszonbérleti szerződése fennáll, jogszerűen van birtokban, vitatta a megbízási szerződést és a felperes földhasználati jogát, valamint felszólította a felperest, hogy tartózkodjon a birtoksértő magatartástól. Az alperes pert indított a megbízási szerződés hatálytalanságának megállapítása iránt, de a bíróság az eljárást megszüntette a keresettől való elállás miatt. Az alperes a jegyző előtt birtokvédelmi eljárást is indított, de a jegyző a kérelmet elutasította, majd a jegyző birtokvédelmi határozatának megváltoztatása iránt keresetet terjesztett elő, de attól elállt, így az eljárást megszüntették.

[9] 2021. október 2-án a felperes és az alperes is kivonult aratni, amelynek során több balesetveszélyes incidens történt a felek között. Végül mindketten arattak oly módon, hogy a felperes összesen 14,22 ha-on aratott, 3,4 t/ha hozammal, míg az alperes 20,52 ha-on aratott 4,2 t/ha hozammal. 2021 őszén az alperes az egyik perbeli földön 3 ha-on, valamint a másik perbeli föld teljes egészén őszi búzát vetett, amit azonban végig a felperes gondozott, majd 2022 nyarán ő aratta le.

[10] A volt haszonbérbeadó 2022. január 19-én jegyzőkönyvet állított ki arról, hogy az alperessel együtt megállapították, a haszonbérleti szerződés 2020. november 29-én megszűnt, és a jegyzőkönyv keltezésével egyidejűleg birtokba vette a perbeli földeket. A felperes megkeresésére ugyanakkor 2022. június 7-én azt nyilatkozta, hogy a megbízási szerződés alapján a felperes mint megbízott jogosult a perbeli földek jogszerű birtoklására 2021. június 17-től.

A kereset és a viszontkereset, valamint az azokkal kapcsolatos védekezés

[11] A felperes első keresetében az alperesi birtokháborítás megállapítását kérte. Második keresetében az alperest mint rosszhiszemű jogalap nélküli birtokost kérte kötelezni elsődlegesen a Ptk. 5:11. § (1) bekezdése alapján a perbeli földek meglévő hasznainak – 86,18 t szójának – a kiadására, másodlagosan a Ptk. 5:11. § (3) bekezdése alapján az elfogyasztott hasznok értékének – 18.086.143 forintnak – a megfizetésére, harmadlagosan a Ptk. 5:11. § (3) bekezdése és a 6:519. §-a alapján 18.086.143 forint kártérítés megfizetésére.

[12] Az alperes ellenkérelmében kérte a kereset elutasítását.

[13] Indokolása szerint az első keresetet a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény (a továbbiakban: Pp.) 172. § (3) bekezdése alapján el kell utasítani, mert nem állnak fenn a megállapítási kereset feltételei.

[14] A második kereset elutasítását arra hivatkozva kérte, hogy a szóját 2021 áprilisában vetette el, amikor a felperes még nem volt birtokban, mert a megbízási szerződést csak 2021 júniusában kötötték meg. A felperes a perbeli földeket csak 2021. október 2-a, a betakarítás után vette ténylegesen birtokba. A perbeli földeket nem a felperes használta, nem ő vetette be, nem ő művelte, azok az alperes használatában voltak, amit az a tény is igazol, hogy a földalapú támogatást is ő kapta meg 2021-re. A volt haszonbérbeadó az általa 2022. január

19-én kiállított jegyzőkönyv szerint 2022. január 19-én vette birtokba a perbeli földeket, így eddig az időpontig ő volt azok birtokában, ezért köteles volt a jó gazda gondosságával gondozni, művelni. Eljárása jóhiszemű volt, ezért a termény nem képezheti a felperes tulajdonát. Ha a felperes szerezne a termény felett tulajdonjogot, azzal kvázi jogalap nélkül gazdagodna, mert annak előállításába semmilyen munkát és tőkét nem fektetett. Ő a saját szóját aratta le jogszerűen. Haszonbérleti szerződése alapján köteles volt a perbeli földeket a jó gazda gondosságával megművelni, termőkéességüket szinten tartani, amit nem tudott volna teljesíteni, ha 2020 novemberétől nem művelte volna a földeket. A Ptk. 5:50. § (3) bekezdése szerint az elválással tulajdonjogot szerzett a terményen. A 2021 áprilisi vetéskor nem tudta, hogy földhasználati joga megszűnt. A földhasználati lapról az ő adatait 2021. június 29-én törölték, így eddig az időpontig jóhiszeműen eljárva vetette el a szóját. A megbízási szerződés semmis, mert azt jogszabály megkerülésével kötötték és a jóerkölcsbe ütközik.

[15] Az alperes viszontkeresetében kártérítési igényt érvényesített a felperessel szemben, mert 15,9 ha területen betakarította az általa elvetett szóját. Ő a teljes mennyiség harmadik személy részére történő előállítására már korábban szerződéses kötelezettséget vállalt, így kénytelen volt a felperes által learatott mennyiségben szóját vásárolni, amelyből többletkiadása keletkezett. Annak ellenére, hogy ő jóhiszeműen vetette el a szóját 2021 tavaszán, a felperes a mezei leltárral nem számolt el, valamint rosszhiszeműen járt el akkor, amikor 2021 októberében 15,9 ha területen learatta a szóját. Ezzel kárt okozott, mert ő ezen a területen a felperes magatartása miatt nem tudott betakarítani.

[16] Ezt meghaladóan 2021 ősztől a 2022. január 19-i birtokba adásig általa elvégzett munkákkal összefüggésben költségei keletkeztek, így a felperest jogalap nélküli gazdagodásként kérte e költségek összegének a megfizetésére kötelezni. 2022 júliusában a felperes aratta le a búzát, ugyanakkor a földművelés költségét ő viselte.

[17] A felperes ellenkérelmében kérte a viszontkereset elutasítását.

Az első- és a másodfokú ítélet

[18] Az elsőfokú bíróság kötelezte az alperest 18.086.143 forint megfizetésére, ezt meghaladóan a keresetet és a viszontkeresetet elutasította.

[19] Indokolása szerint a Ptk. 5:7. § (1) bekezdése alapján tilos önhatalom esetén a birtokos az eredeti birtokállapot helyreállítását vagy a zavarás megszüntetését – nem pedig a birtokháborítás megállapítását – kérheti a bíróságtól, ezért az első keresetet elutasította.

[20] A felek egymással szembeni dologi jogi és kártérítési igényeinek az elbírálásához azt vizsgálta, hogy az alperes rosszhiszemű jogalap nélküli birtokos volt-e egyrészt a megbízási szerződés megkötésekor és a felperes erre alapított birtokba lépési szándéka idején, másrészt

akkor, amikor 2021 őszén közösen learatták a perbeli földekre elvetett szóját. A haszonbérleti szerződés 5.5. pontja és az Nfatv. 19. § (1a) bekezdés a) pontja alapján a felszámolást elrendelő végzés jogerőre emelkedését követő napon a haszonbérleti szerződés a törvény erejénél fogva megszűnt, így 2020 novemberétől az alperes csak jogcím nélkül lehetett a perbeli földek birtokában. A birtoklás jogcíme szempontjából irreleváns, hogy az alperes ismerte-e a haszonbérleti szerződést, valamint jogi lépéseket tett a megbízási szerződés hatálytalanságának megállapítása érdekében, továbbá irrelevánsnak tekintette azt is, hogy az alperes a működését helyre akarta állítani. Az alperes a felszámolás jogerős elrendelésétől a felszámolási eljárás 2021. augusztus 8-i befejezéséig a perbeli földeket nem művelhette meg, azok birtokában sem lehetett. A felszámoló tanúkénti meghallgatása során a felszámolási eljárás teljes iratanyagát magával hozta, és a bíróság kérdéseire azokból válaszolt. Vallomása szerint 2021 januárját követően kapta meg az iratokat, felszólította az alperest a csődeljárásról és a felszámolási eljárásról szóló 1991. évi XLIX. törvény (a továbbiakban: Cstv.) 31. §-ában előírt kötelezettségei teljesítésére. Az alperesnek nem volt munkavállalója, költsége és kiadása minimális volt, a felszámolónak az alperes minden kiadására és bevételére rálátása volt. Az alperes gazdálkodási naplókat nem mutatott be, ezért a felszámoló abban a hiszemben volt, hogy az alperes nem végez mezőgazdasági tevékenységet. Mindezek alapján az elsőfokú bíróság arra a következtetésre jutott, az alperes nem bizonyította, hogy ő vetette el 2021 áprilisában a szóját, ezért sem tudott a mezei leltár elkészítéséhez számlákat bemutatni. Hivatkozott egy tanú vallomására, amely szerint valószínűleg az alperes ügyvezetője a saját vagyonából gazdálkodott a perbeli földeken. Ennek a felek elszámolásában is jelentősége van, hiszen nem áll perben az alperes ügyvezetője magánszemélyként, vagy más olyan személy, aki elvethette a szóját.

[21] A felperes a közhiteles földhasználati nyilvántartás szerint megbízási jogcímén 2021. június 11-től volt jogosult a birtoklásra. Az alperes a fentiek szerint hiába hivatkozott arra, hogy ő művelte a földet, ezért a felperes ténylegesen nem kerülhetett birtokba. A felperes a perbeli földek használatára jogi értelemben jogosult volt a megbízási szerződés szerinti birtokátruházás alapján, függetlenül a tényleges birtokállapottól. A 2021. október 2-i közös aratáskor saját elismerése szerint is az alperes volt az, aki jogalap nélküli birtokosként eljárva a dolog hasznait részben beszedte és elfogyasztotta, értékesítette, valamint akkor is jogalap nélküli birtokosként járt el, amikor 2021. október 19-én elvetette az őszi búzát.

[22] Az alperesnek tehát nem sikerült bizonyítania, hogy ő vetette el a szóját, azonban az megállapítható volt, hogy részben ő aratta le és ő is értékesítette. A haszonbérleti szerződés megszűnésével megszűnt az a jogviszony, amely alapján az alperes jogosult volt a birtoklásra, ezért a birtok visszaadására volt köteles; tilos önhatalmat, ennél fogva birtokháborítást valósít meg, ha a dolog továbbra is birtokban tartja. A dolog kiadására a birtokos a jogalap nélkül birtoklás (Ptk. 5:9-5:12. §) szabályai szerint köteles.

[23] Vizsgálta, hogy az alperes jóhiszemű vagy rosszhiszemű jogalap nélküli birtokos volt-e. A Kúria Pfv.VI.20.653/2020/4. számú határozatára hivatkozva abból indult ki, rosszhiszemű a birtokos akkor, ha tudja, vagy az adott helyzetben általában elvárható gondosság mellett tudnia kellene, hogy nincs jogosultsága a birtoklásra. A felszámolás elrendelésével jogszabály által szűnt meg a haszonbérleti szerződés, felmondásra nem volt szükség. A haszonbérbeadó kifejezetten tájékoztatta a felszámolót a haszonbérleti szerződés megszűnéséről, valamint arra is felhívta az alperest, hogy ne képezzen mezei leltárt, azaz hagyjon fel a földek művelésével. A haszonbérleti szerződés megszűnésével ugyanis az alperesnek megszűnt a művelési kötelezettsége is. A haszonbérleti szerződés 7.4. pontja

alapján a szerződés megszűnésének napján köteles volt a haszonbérelt területeket a haszonbérbeadónak birtokba adni. Az, hogy erről nem készült a haszonbérleti szerződés szerinti jegyzőkönyv, nem jelentette azt, hogy a jegyzőkönyv felvételéig az alperes birtokban maradhat. A felszámoló a haszonbérbeadó levelét tovább küldte az alperes törvényes képviselőjének. A közös aratás és az őszi búza elvetésének 2021 októberi időpontjában vizsgálva az alperes rosszhiszeműségét megállapítható, hogy ebben az időpontban már a felperes is írásban tájékoztatta az alperest a megbízási szerződésről, valamint kérte a birtokba bocsátást. Az, hogy az alperes a haszonbérleti szerződés megszűnését vitatta, valamint törekedett a működés helyreállítására, nem tette az alperest jóhiszeművé. Az adott helyzetben általában elvárható gondosság mellett tudnia kellett, hogy nincs jogosultsága a birtoklásra, felhívták arra is, hogy mezei leltárt ne képezzen, azaz mindennemű tevékenységgel hagyjon fel. Az alperes magatartása abban a tekintetben is rosszhiszemű volt, hogy a felszámolásról nem értesítette a haszonbérbeadót, úgy nyilatkozott, hogy ő vetette el a szóját annak ellenére, hogy a felszámolás alatt nem végezhetett mezőgazdasági tevékenységet, a felszámolási eljárás alatt és azt követően nem fizetett haszonbért. Mindezek alapján az alperes rosszhiszemű jogalap nélküli birtokos volt.

[24] A felperes mint jogos, valamint az alperes mint rosszhiszemű jogalap nélküli birtokos közötti elszámolás szabályait a Ptk. 5:9. §-a és az 5:11. §-a szabályozzák. A felperesnek mint jogcímmel rendelkező birtokosnak joga keletkezett a Ptk. 5:11. §-a alapján a dolog meglévő hasznainak kiadását követelni, illetve a beszedett és elfogyasztott hasznok helyébe lépett érték pénzbeli megtérítését kérni, mert a termény értékesítése miatt a dolognak meglévő kiadható haszna már nem volt. A felperest a Ptk. 5:11. § (1) bekezdése alapján megillette volna a lábon álló termény, azonban azt az alperes rosszhiszemű jogalap nélküli birtokosként eljárva részben learatta és értékesítette. Az elsőfokú bíróság ezért nem találta alaposnak azt a keresetet, amely a dolog meglévő hasznainak a kiadására irányult. A lefolytatott bizonyítás alapján az alperes által betakarított és értékesített szója ellenértékét 18.086.143,32 forintban állapította meg. Rögzítette, hogy az alperes 55. sorszám alatti előkészítő iratában hivatkozott első alkalommal a megbízási szerződés semmisségére, a bíróság pedig tájékoztatta, hogy ha erre az érdemi tárgyalási szakban akar hivatkozni, akkor ellenkérelem-változtatás iránti kérelmet kell előterjesztenie. A bíróság felhívása ellenére az alperes ilyen kérelmet nem terjesztett elő, hanem arra hivatkozott, hogy a bíróságnak a semmisséget hivatalból kell figyelembe vennie. Az elsőfokú bíróság a Pp. 237. § (3) bekezdése alapján tájékoztatta a feleket, hogy a rendelkezésre álló adatok alapján nem észlelt olyan semmisségre okot adó tény, amit hivatalból kellene figyelembe vennie. Az Nfatv. 18. § (5) bekezdése lehetővé teszi a megbízási szerződés megkötését, ezért a felek a szerződést nem a jogszabály megkerülésével és nem jóerkölcsbe ütköző módon kötötték meg. Mindezek alapján az alperest a Ptk. 5:11. § (1) és (3) bekezdése alapján 18.086.143 forint megfizetésére kötelezte.

[25] Az elsőfokú bíróság az alperes viszontkeresetét alaptalannak ítélte. Az alperes eltérő jogi álláspontja miatt úgy vélte, hogy a perbeli földeken 2021 október elején lábon álló termény teljes egészében őt illeti meg, ezért a felperes azzal a magatartásával, hogy részben learatta a szóját, neki kárt okozott. A fenti indokolás szerint azonban a termény a felperest illette volna meg a Ptk. 5:11. § (1) bekezdése szerint, ezért a felperes magatartása nem volt jogellenes, így a Ptk. 6:519. §-a szerinti szerződésen kívüli kártérítési felelőssége sem áll fenn. Az alperes az őszi búza elvetésével kapcsolatos költségeire a megbízási nélküli ügyvitel szabályai szerint – a Ptk. 5:9. § (3) bekezdése folytán alkalmazandó 6:585. § (3) bekezdése és a jogalap nélküli gazdagodás Ptk. 6:579. § (1) bekezdése és 6:580. §-a alapján – tarthatott volna igényt. A viszontkeresetéhez csatolt számlákkal azonban nem tudta igazolni, hogy a

számlában foglalt költségek valóban a perbeli földekkel kapcsolatban merültek fel, figyelemmel arra is, hogy az alperes számos más földet is megművelt az adott időszakban. A bíróság ezért a viszontkereset összecszerűségére szakértői bizonyítást folytatott le, de az nem vezetett eredményre, így az elsőfokú bíróság ebben a vonatkozásban is elutasította a viszontkeresetet.

[26] Az alperes fellebbezése folytán eljáró másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét fellebbezett részében helybenhagyta.

[27] Indokolása szerint az alperes fellebbezésében nem sérelmezte viszontkeresetének elutasítását. A fellebbezést a megbízás nélküli ügyvitel kapcsán előadott részében meg nem engedett ellenkérelem-változtatásnak minősítette és azt külön végzéssel elutasította a Pp. 373. § (1) bekezdése alapján, mert az alperes az elsőfokú eljárás során erre a jogintézményre nem hivatkozott, védekezése, érvelése arra nem terjedt ki.

[28] Az elsőfokú bíróság a fellebbezésben kifogásolt részében a tényállást helyesen állapította meg, azt azonban a másodfokú bíróság pontosította annak megjelölésével, hogy a felszámolást elrendelő végzés mikor emelkedett jogerőre, valamint az alperes felszámolója mikor adott meghatalmazást a jogi képviselőnek.

[29] A másodfokú bíróság rámutatott, hogy a haszonbérleti szerződés az Nfatv. 19. § (1a) bekezdés a) pontja alapján a felszámolást elrendelő végzés jogerőre emelkedését követő napon a törvény erejénél fogva megszűnt minden további jogi aktus nélkül, függetlenül attól, hogy ezt az alperes tudomásul vette-e. A felszámolás kezdő időpontjától a Cstv. 34. § (2) bekezdése szerint a gazdálkodó szervezet vagyonával kapcsolatos jognyilatkozatot csak a felszámoló tehet. A felszámolás kezdő időpontja után az adós által kötött szerződés – a felszámoló utólagos jóváhagyásának hiányában – létre nem jött szerződésnek tekintendő, ahhoz joghatályok nem fűződhetnek. A felszámolás kezdő időpontja után tehát a termeléssel való hasznosításra a felszámoló engedélyével kerülhetett volna sor, a 2021. áprilisi szójavetésről azonban a felszámolónak nem volt tudomása, az alperes könyveiben azzal kapcsolatban kiadásokat nem tüntettek fel, számlák nem álltak rendelkezésre. A vetés finanszírozása tehát ismeretlen vagyonból történt, nem az alperes felszámolási vagyonából, függetlenül attól, hogy a vetést fizikailag ki végezte olyan személy utasítására, akinek nem volt rendelkezési joga; a terményre az alperes tehát nem tarthat igényt. Azt sem lehetett megállapítani, hogy az alperes ügyvezetője érvényes megbízást adhatott költségelőlegezés és utólagos elszámolás mellett egy kft.-nek (a továbbiakban: az alperes megbízottja), így a vetés finanszírozása az alperes megbízottja vagyonából történt: a már kifejtettek szerint a felszámolási eljárás alatt, a felszámoló utólagos jóváhagyása nélkül ez a szerződés létre nem jött szerződésnek minősül; az alperes ügyvezetőjének a gazdálkodó szervezet vagyonával kapcsolatos rendelkezéseihez ebben az időszakban joghatályok nem fűződhetek. Tévesen jutott az elsőfokú bíróság arra a következtetésre, az alperes nem bizonyította, hogy ő vetette el 2021. áprilisában a szóját, ezt ugyanis a felperes valóban nem vitatta. A fent kifejtettek miatt ugyanakkor felesleges lett volna az alperesnek bizonyítania, hogy a vetést és a növényápolást az alperes megbízottja útján végezte el, így szükségtelen az ezzel kapcsolatos anyagi pervezetés is. Emiatt nem volt alapos indok az elsőfokú ítélet hatályon kívül helyezésére.

[30] Miután a haszonbérbeadó 2021. január 27-én értesítette a felszámolót, hogy az alperes földhasználati jogviszonya a törvény erejénél fogva megszűnt, a továbbiakban mezei leltárt nem képezhet, az alperes kötelezettsége a Tfv. alapján legfeljebb az lett volna, hogy a termelés folytatása nélkül a talajvédelmi előírások betartása mellett megakadályozza a gyomnövények megtelepedését, de az már nem, hogy a földet bevesse, termeléssel hasznosítsa. Ez felelt volna meg a haszonbérbeadó érdekének és akaratának, de ezt is csak a felszámolási vagyon terhére tehetné volna meg a felszámoló rendelkezése alapján.

[31] Tévesnek ítélte az alperesnek azt az álláspontját, hogy a megbízási szerződés semmisségére való hivatkozás nem minősül ellenkérelem-változtatásnak. A szerződés semmisségére hivatkozás ugyanis önálló anyagi jogi kifogás, amelyre az alperes az érdemi tárgyalási szakban előterjesztett 55. sorszámú beadványát megelőzően nem hivatkozott, így az a Pp. 7. § (1) bekezdés 4. a) pontja értelmében ellenkérelem-változtatás. Erre az elsőfokú bíróság felhívta az alperes figyelmét, de ellenkérelem-változtatásra irányuló kérelmet nem nyújtott be. A másodfokú bíróságnak ezért a megbízási szerződés semmisségével kapcsolatos fellebbezési érvelést figyelmen kívül kellett hagynia.

[32] Az októberi aratás a felszámolási eljárás megszűnését követően történt, amikor az alperes ügyvezetőjének képviseleti rendelkezési joga „feléledt”, így ő adhatott utasítást a termény betakarítására, ezért nincs ellentmondás annak bizonyítottsága vonatkozásában.

[33] A felperes jogalap nélküli gazdagodásával kapcsolatban utalt arra, hogy a felperes 2021. június 21-i levelében vállalta a mezei leltár tekintetében az elszámolást, kérte, hogy az alperes juttassa el számára az ezzel kapcsolatos számlákat, amelynek azonban az alperes nem tett eleget: nem bizonyította, hogy a beruházás az alperes vagyonából történt, ha gazdagodott is a felperes, nem bizonyított, hogy ezt az alperes kárára tette.

[34] Arra helytállóan következtetett az elsőfokú bíróság, hogy az alperes a felszámolás kezdő időpontjától jogalap nélküli birtokos volt, majd 2021. január 27-e után – amikor a felszámlót erről a haszonbérbeadó tájékoztatta – rosszhiszeművé is vált, mert tudta, illetve tudnia kellett, hogy a birtoklásra nincs jogcíme. A Ptk. 5:50. § (3) bekezdése szerint ezért elválással nem szerezhette a terményre tulajdonjogot. A Ptk. 5:10. § (2) bekezdése alapján a jogalap nélküli gazdagodás szabályai szerint követelhetne megtérítést, ha a vetést nem ismeretlen vagyonból, hanem saját vagyonából fedezte volna. Az alperes azonban az 5:11. § (3) bekezdése szerint köteles az elvitt termény értékét megfizetni.

A felülvizsgálati kérelem és ellenkérelem

[35] Az alperes felülvizsgálati kérelmében kérte a jogerős ítélet hatályon kívül helyezését, és elsődlegesen a kereset teljes elutasítását, másodlagosan a másodfokú bíróság új eljárásra és új határozat hozatalára utasítását. A felülvizsgálati kérelem szerint a jogerős ítélet sérti a Pp. 7. § (1) bekezdés 1. és 4. pontját, a 373. § (2) bekezdését, a 6. §-át, a 237. §-át, a 369. § (4) bekezdését, a 370. § (4) bekezdését, a 373. § (4) bekezdését, a 384. § (2) bekezdését, a 266. § (1) bekezdését és a 279. § (1) bekezdését, a Ptk. 5:9. § (2)-(3) bekezdését, a 6:583. §-át, a 6:585. § (2)-(3) bekezdését, az 5:10. § (2) bekezdését, a 6:579. § (1) bekezdését, az 5:11. §

(1)-(3) bekezdését, az 5:50. § (1)-(3) bekezdését, a 6:2. § (1) bekezdését, a 6:95. §-át, a 6:96. §-át, a 6:88. § (1) bekezdését és a 6:350. § (1)-(2) bekezdését, az Nfatv. 18. § (1)-(4) és (5) bekezdését, valamint a Tfv. 5. § (1) bekezdését.

[36] Indokolásában a másodfokú bíróság által megsértett jogszabályi rendelkezések megjelölése (I.) körében előadta, hogy a másodfokú bíróság által megsértett eljárási és anyagi jogszabálysértések az ügy érdemére kihatottak, hiszen azok együttesen és külön-külön is azt eredményezték, hogy alaptalanul kötelezték őt a bíróságok az általa betakarított szőja ellenértékének a megtérítésére.

[37] Az eljárási jogszabálysértések indokolása (III.) körében az alábbiakra hivatkozott.

[38] A Pp. 7. § (1) bekezdés 1. és 4. pontját, valamint a 373. § (2) bekezdését azzal sértette meg a másodfokú bíróság (III.1./), hogy a megbízás nélküli ügyvitel kapcsán a fellebbezésben előadottakat külön végzéssel – a Pp. 373. § (1) bekezdése alapján – elutasította, mint meg nem engedett ellenkérelem-változtatást. A megbízás nélküli ügyvitel kapcsán előadottak nem minősülhetnek ellenkérelem-változtatásnak, mert az erre történő hivatkozás tényállítás, nem pedig jogállítás. A Ptk. 6:2. § (1) bekezdése kötelelemkeletkeztető tényként szabályozza a megbízás nélküli ügyvitelt, amely tényállításnak minősül. Fellebbezésében azt a tényállítást tette, nem lehetett jogcím nélküli földhasználó, mivel a földet megbízás nélküli ügyvivőként művelte, amelyből kötelelem keletkezett közte és a földtulajdonos között még akkor, amikor a felperesnek nem volt jogcíme a perbeli földek használatára. A Pp. 373. § (2) bekezdése megengedi az új tényállítás előterjesztését akkor is, ha az a fél számára korábban ismert volt, de alappal feltételezte, hogy arra nem szükséges hivatkoznia. Az elsőfokú ítélet meghozataláig alappal feltételezte, hogy az elsőfokú bíróság elfogadja azt a felperes által elismert tényt, hogy ő művelte meg a perbeli földeket, így az elsőfokú bíróság a Ptk. 5:9. § (3) bekezdése alapján őt megbízás nélküli ügyvivőnek tekinti. Nem ez történt, ezért volt kénytelen új tényállításként a fellebbezésben hivatkozni erre, amit a Pp. 373. § (2) bekezdése lehetővé tesz, így szó sem lehetett meg nem engedett ellenkérelem-változtatásról. A másodfokú bíróság jogszabálysértő módon tekintette ezt az új tényállítást ellenkérelem-változtatásnak, és jogszabálysértő módon hagyta azt figyelmen kívül.

[39] A Pp. 6. §-ának, a 237. §-ának, a 369. § (4) bekezdésének, a 370. § (4) bekezdésének, a 373. § (4) bekezdésének, valamint a 384. § (2) bekezdésének a megsértése körében előadta (III.2./), a Pp. 6. §-a és annak indokolása alapján a bíróság közrehatási tevékenysége azonos az anyagi pervezetéssel. A másodfokú bíróság a Pp. 6. §-ában rögzített alapelvet azzal sértette meg, hogy nem gyakorolta közrehatási tevékenységét, nem tájékoztatta őt arról, a jogvita érdemi eldöntéséhez szükséges lenne tisztázni, hogy ki, milyen jogviszony alapján végezte a perbeli földeken a szőjajvetést és a növénygondozást, hiszen fellebbezésében kifogásolta az elsőfokú bíróság elmaradt anyagi pervezetését. Ezt a hiányt a másodfokú bíróság azonban nem pótolta, hanem mindenféle tényadat ismerete nélkül tett az alperes megbízottja kapcsán a jogvita érdemére kiható ténymegállapításokat úgy, hogy észrevételében tájékoztatta a másodfokú bíróságot arról, hogy az alperes és megbízottja közötti megállapodás még a felszámolás elrendelését megelőző időszakban született. A másodfokú bíróság anélkül, hogy ezzel a kérdéssel kapcsolatban lehetővé tette volna a bizonyítást, úgy tett ebben a körben megállapításokat, hogy semmiféle tényadat nem állt rendelkezésére. Az alperes megbízottjával a felszámolás elrendelését megelőzően kötött megbízási szerződést a perbeli földek megművelésére és gondozására, így szó sem lehet álképviselétről, vagy létre nem jött

szerződésről. A felszámolás elrendelését megelőzően létrejött szerződéseket a Cstv. 47. §-a szerint a felszámoló jogosult felmondani, erre azonban nem került sor. A megbízás nélküli ügyvitel (a szója vetése és az elvetett növények gondozása) bár a felszámolás ideje alatt történt, de az nem jognyilatkozat, nem szerződés, hanem reálaktus, a kötelelemkeletkeztető tény miatt ex lege létrejött kötelelem, amelyből jogok és kötelezettségek fakadnak. A betakarítás idejére pedig a felszámolási helyzet is visszaállt. A másodfokú bíróság szerint a vetés ismeretlen vagyonból történt, holott fellebbezésében kifejtette, megbízottja útján művelte meg a földeket, amely megbízási szerződés a felszámolás elrendelését megelőzően jött létre és a betakarítással ért véget, ugyanakkor ezzel kapcsolatban az elsőfokú bíróság nem végzett anyagi pervezetést. Éppen ezt a hiányosságot kifogásolta fellebbezésében, egyúttal új tényállításként kifejtette, hogy miként történt a gyakorlatban a vetés és a növénygondozás. Ezen új tényállítás alapján a másodfokú bíróságnak pótolnia kellett volna az elsőfokú bíróság által elmulasztott anyagi pervezetést, és lehetőséget kellett volna biztosítania arra, hogy a Pp. 373. § (4) bekezdése alapján a másodfokú eljárásban bizonyítási indítványt terjesszen elő. Az alperes megbízottjával kötött megbízási szerződés alapján megbízottja anyagi és gépi eszközeivel és költségelölése mellett műveltette meg a földeket oly módon, hogy a betakarított terménnyel számoltak el egymás között. Ebben csak akkor történt volna változás, ha a felszámoló ezt a szerződést felmondta volna, de ez nem történt meg. A másodfokú bíróság a megjelölt eljárási jogszabályhelyek megsértésével elzárta őt attól, hogy a másodfokú eljárás során bizonyíthassa az alperesi megbízott által történt tevékenységet, amely alapján jogosult volt a megbízás nélküli ügyvivő jogállása alapján a terményt betakarítani.

[40] A Pp. 266. § (1) bekezdésének a megsértése körében arra hivatkozott (III.3./), ha a másodfokú bíróság egyetértett azzal, nem vitatottnak kell tekinteni, hogy ő vetette el a szóját, de kételye merült fel azzal kapcsolatban, hogy azt ki, mikor létrejött, milyen jogviszony alapján, milyen források igénybevételeivel végezte el, akkor anyagi pervezetést kellett volna alkalmaznia, hogy ezt a kérdést tisztázhassák. Ez nem történt meg, így a másodfokú bíróság megsértette a Pp. 266. § (1) bekezdését.

[41] A Pp. 279. § (1) bekezdésének a megsértését arra alapította (III.4./), hogy a másodfokú bíróság okszerűtlen és iratellenes bizonyítékmérlegelési tevékenységet valósított meg: anélkül állapított meg tényállást és vont le jogi következtetést a jogvita érdemi eldöntésére kihatóan, hogy lehetőséget biztosított volna az alperes megbízottjának szerepét és jogviszonyát érintően a bizonyításra, így részben fiktív tényállás alapján hozott döntést.

[42] Az anyagi jogszabálysértések indokolása (IV.) körében az alábbiakra hivatkozott.

[43] A Ptk. 5:9. § (2)-(3) bekezdéseinek, valamint a (3) bekezdés utaló szabálya folytán a 6:583. §-ának és a 6:585. § (2)-(3) bekezdéseinek a megsértése vonatkozásában előadta (IV.5./), egyrészt egyáltalán nem lehetett volna a jogvita elbírálása során a jogalap nélküli birtoklás szabályait alkalmazni, mert nem volt jogalap nélküli birtokos, hiszen a megbízás nélküli ügyvitel alapján volt jogcíme a birtoklásra; másrészt, ha jogalap nélküli birtokos lett volna, akkor az szintén visszautal a megbízás nélküli ügyvitel szabályaira. Hivatkozott a Kúria Pfv.V.21.693/2018/3. számú határozatára (a továbbiakban: hivatkozott határozat) a jóhiszemű birtokos elszámolási kötelezettségével kapcsolatban. Az eljáró bíróságok eltértek a hivatkozott határozat elvi tartalmának II. és III. pontjától, amely már önmagában felülvizsgálati ok az anyagi és eljárási jogszabálysértésektől függetlenül is. Ő jóhiszemű

birtokos volt, mert a földet a tulajdonos csak 2022 januárjában vette vissza. A hivatkozott határozat [30] bekezdésére utalással előadta, annak tényállása annyiban nem analóg, hogy ott nem szűnt meg a haszonbérleti jogviszony, ezért nem lehetett alkalmazni a Ptk. 5:50. § (2) bekezdését, amelyből az következik, hogy a jelen esetben viszont lehet, sőt kell, hiszen a jelen ügyben megszűnt a haszonbérleti jogviszony. A Ptk. 5:50. § (2) bekezdésére hivatkozva előadta, ez lett volna a helyes jogcíme a viszontkeresetnek, nem pedig a korábbi jogi képviselő által előterjesztett kártérítés, így ezért nem fellebbezte meg a viszontkereset elutasítását. A Ptk. 5:50. § (2) bekezdése a viszontkeresettől függetlenül alaptalanná teszi a keresetet: ha a felperes jogalap nélkül gazdagodott az alperes által vetett, gondozott, de a felperes által betakarított terménnyel, akkor hogyan tarthatna igényt az alperes által vetett, gondozott és általa betakarított termés kiadására. A másodfokú bíróság jogerős ítéletében maga is elismerte, hogy ha igazolta volna a perben, hogy milyen vagyonból történt a vetés és a gondozás, akkor a jogalap nélküli gazdagodás szabályai szerint kérhette volna a megtérítést a felperestől, az általa betakarított termés vonatkozásában. Ebből pedig az következik, hogy az alperes által betakarított termés vonatkozásában a felperes semmilyen igényt nem támaszthat, mert azzal jogalap nélkül gazdagodna. A Ptk. 5:50. § (3) bekezdését idézve előadta, ez a jogszabályi rendelkezés alkalmazandó a kereset és az ellenkérelem elbírálása során összhangban a (2) bekezdéssel. Nem válhatott rosszhiszemű birtokossá azáltal, hogy a szőja elvetését követően hónapokkal a földtulajdonos megbízási szerződéssel engedélyezte a felperesnek a földek birtokbavételét, amellyel azonban a földtulajdonos sem rendelkezett, sőt azt csak a következő év januárjában vette vissza. Attól sem válhatott rosszhiszeművé, hogy betakarította a saját termését a birtokában álló földterületen, amit tőle bíróság vagy jegyző előtt a tulajdonos nem követelt vissza, így az elválással tulajdonjogot szerzett a betakarított terményen.

[44] A Ptk. 5:10. § (2) bekezdésének, valamint az ennek értelmében alkalmazandó 6:579. § (1) bekezdésének és az 5:11. § (1)-(3) bekezdéseinek a megsértése vonatkozásában arra hivatkozott (IV.6./), a jelen jogvita elbírálása során nem lehetett volna alkalmazni a jogalap nélküli birtoklás generális szabályait, a kifejezetten az ilyen – termékekre, terményekre, szaporulatokra vonatkozó – tényállásokra a jogalkotó által speciálisan megalkotott Ptk. 5:50. §-a helyett.

[45] A másodfokú bíróság azzal sértette meg a Ptk. 5:50. § (1)-(3) bekezdéseit (IV.7./), hogy nem alkalmazta azokat, sőt kifejezetten úgy foglalt állást, hogy nem szerezhette tulajdonjogot az elválással, mert rosszhiszemű volt. Ennek eredményeként olyan termés ellenértékét kellene megfizetnie, amihez a felperesnek semmi köze.

[46] A másodfokú bíróság megsértette a Ptk. 6:2. § (1) bekezdését (IV.8./), mert nem alkalmazta vagy nem jól alkalmazta ezt a rendelkezést, hiszen az arra történő hivatkozást tényállításként és nem anyagi jogi kifogásként kellett volna kezelni.

[47] A jogerős ítélet sérti a Ptk. 6:95. §-át, a 6:96. §-át, a 6:88. § (1) bekezdését, valamint az Nfatv. 18. § (1)-(4) és (5) bekezdéseit (IV.9./), mert nem írtak ki nyilvános pályázatot a földterületek hasznosítására, hanem a felperes jelentkezett a megbízási szerződés megkötésére. Ezt azért tette, mert tudott a felszámolásról, és így kívánt jogtalan előnyre szert tenni. A megbízási szerződés ezért a jóerkölcsbe ütközik, valamint azért tilos, mert nem a maximális egy évre szólt, hanem két és fél évre. A megbízási szerződés semmisségét mindkét bíróságnak hivatalból kellett volna észlelnie a Ptk. 6:88. § (1) bekezdése alapján, azonban ezt

kifejezett figyelemfelhívás ellenére sem tették meg, hanem azt anyagi kifogásnak minősítették.

[48] A jogerős ítélet sérti a Ptk. 6:350. § (1)-(2) bekezdéseit és a Tfv. 5. § (1) bekezdését (IV.10./), mert a haszonbérelőnek nemcsak joga, hanem kötelezettsége is a haszonbérlet termőföld művelése, a művelési ágának megfelelő hasznosítása. A másodfokú bíróság által előírt, a gyomnövények megtelepedésének megakadályozásával kapcsolatos tevékenység legfeljebb 2021 januárjától a tavaszi vetési időszakig értelmezhető, mert onnan életbe lépett a művelési kötelezettség. Ő volt bejegyezve nyárig földhasználóként, valamint a föld birtokát csak 2022 januárjában vette vissza a földtulajdonos, ezért hallgatólagosan beleegyezett abba, hogy a fenti jogszabályhelyek értelmében a földet megművelje.

[49] A felperes felülvizsgálati ellenkérelmében – tartalma szerint – kérte a jogerős ítélet hatályában fenntartását.

[50] Indokolása szerint a jogerős ítélet megfelel a jogszabályoknak. Az alperes sem vállalkozási, sem megbízási szerződést nem nyújtott be az elsőfokú eljárás során annak bizonyítására, hogy az alperes megbízottja milyen szerződés alapján milyen tevékenységet végzett. E szerződés bizonyítása az alperes érdekkörébe tartozott, amit a perfelvételi szakban kellett volna megtennie. Az alperes tudatában volt annak, hogy rosszhiszemű birtokosként vetette el és aratta le a szóját. A hivatkozott határozat a jelen ügyben nem alkalmazandó, mert a haszonbérleti jogviszony nem állt fenn sem a vetés, sem az aratás idején. A haszonbérleti jogviszony 2020 novemberében megszűnt, amiről az alperes is tudott akkor, amikor 2021 áprilisában szóját vetett. Ha jött is létre költségelőlegezésre irányuló megállapodás az alperes és megbízottja között, az időrendben mindenképpen a felszámolás elrendelése után következett be, ezért azt a felszámolónak kellett volna megkötnie. Neki nem volt ráhatása arra, hogy a megbízási szerződés milyen tartalommal jön létre. A kérdéses időszakban a haszonbérleti szerződésre vonatkozó pályázati kiírás nem volt folyamatban, ezért kizárólag a megbízási szerződés megkötése merülhetett fel.

A Kúria döntése és jogi indokai

[51] A Pp. 406. § (1) bekezdése alapján a felülvizsgálat alapja kettős: felülvizsgálatot az ügy érdemére kiható jogszabálysértésre, illetve (és/vagy) a Kúria közzétett határozatától jogkérdésben való eltérésre hivatkozással lehet kérni. Az alperes felülvizsgálati kérelme IV.5./ pontjában a hivatkozott határozat elvi tartalmától való eltérést is állított – előadva, hogy ez már önmagában is felülvizsgálati ok –, de a jogerős ítélet felülvizsgálatát jogszabálysértés miatt kérte (I., III. és IV. pontok), és ennek indokolása körében tüntette fel a hivatkozott határozatot. A Kúria ezért a jogerős ítélet felülvizsgálati kérelemben állított jogszabálysértéseit vizsgálhatta, és ennek során vehette figyelembe a felülvizsgálati kérelemben megsértettként megjelölt jogszabályokat értelmező kúriai határozatokat {Kúria Pfv.I.20.006/2025/10. [32], Pfv.I.20.019/2025/9. [38]}.

[52] A Pp. 413. § (1) bekezdése és 423. § (1) bekezdése alapján a Kúria a jogerős határozatot a felülvizsgálati kérelemben megjelölt megsértett jogszabályhely, az ott előadott jogszabálysértés, valamint a kérelem jogi indokai által meghatározott keretek között vizsgálhatja felül.

[53] Az 1/2017. PJE jogegységi határozat szerint megfelelően irányadó, a felülvizsgálati kérelem hivatalbóli elutasításának egyes kérdéseiről szóló 1/2016. (II. 15.) PK vélemény 3. pontja szerint a felülvizsgálati kérelem egymással szorosan összefüggő kötelező tartalmi kellékei a jogszabálysértés és a megsértett jogszabályhely megjelölése, valamint annak kifejtése, hogy a fél a határozat megváltoztatását milyen okból kívánja. Ezen együttes törvényi feltételeknek a fél akkor tesz eleget, ha egyrészt a megsértett jogszabályhelyet konkrétan megjelöli, másrészt pedig a hivatkozott jogszabálysértést tartalmilag is körülírja, az arra vonatkozó jogi álláspontját kifejti, vagyis, ha a jogszabálysértésre való hivatkozása indokait is ismerteti. A 3. ponthoz fűzött indokolás szerint a felülvizsgálati kérelem központi eleme a megsértett jogszabályhely megjelölése és a jogszabálysértés körülírása, mert ezek határozzák meg a Kúria felülbírálati lehetőségének tartalmi és perjogi kereteit. A megsértett jogszabályhellyel kapcsolatban az a követelmény érvényesül, hogy a fél felülvizsgálati kérelmében pontosan jelölje meg azt a jogforrást és azon belül azt a konkrét jogszabályhelyet, amelynek megsértésére hivatkozik. A jogszabálysértés tartalmi körülírása keretében pedig a felülvizsgálati kérelmet előterjesztő félnek szabad szöveges formában is meg kell fogalmaznia a jogerős ítélet általa sérelmezett és rendkívüli perorvoslatot megalapozó fogyatékoságát, amellyel kapcsolatban részletesen ki kell fejtenie jogi álláspontját. A 4. ponthoz fűzött indokolás szerint érdemben csak azok a hivatkozások vizsgálhatók, amelyek esetében a törvény által előírt tartalmi követelmények maradéktalanul teljesültek, az egyéb hivatkozásokat a Kúria figyelmen kívül hagyja.

[54] Mindezek alapján a Kúria a jogerős határozatot csak a felülvizsgálati kérelem keretei között vizsgálhatta felül, valamint érdemben csak azokat a hivatkozásokat vizsgálhatta, amelyek tartalmazzák a megsértett jogszabályhely megjelölését és a jogszabálysértés körülírását is (Kúria Gfv.VII.30.456/2020/4., megjelent: BH2021. 312.; Kúria Pfv.I.21.274/2023/5., Pfv.II.20.895/2022/6., Gfv.III.30.133/2024/5., Pfv.IV.20.843/2023/5., Pfv.V.20.917/2021/8., Gfv.VI.30.104/2022/4., Pfv.VII.20.647/2022/11., Mfv.VIII.10.029/2022/4., Mfv.X.10.015/2021/4.).

[55] A felülvizsgálati kérelemben előadott eljárási jogszabálysértéseket (III.) a Kúria az alábbiak szerint vizsgálta.

[56] A másodfokú bíróság jogerős ítéletében a megbízás nélküli ügyvitelre vonatkozó fellebbezési hivatkozást meg nem engedett ellenkérelem-változtatásnak értékelte és azt elutasította a Pp. 373. § (1) bekezdése alapján {[6]}. Az alperes ezzel szemben felülvizsgálati kérelme III.1./ pontjában arra hivatkozott, hogy a megbízás nélküli ügyvitel kötelemlenkeztető tény a Ptk. 6:2. § (1) bekezdése szerint, így az arra történő fellebbezési hivatkozás új tény állításának minősül a Pp. 373. § (2) bekezdése alapján, a jogerős ítélet ezért sérti a Pp. 7. § (1) bekezdés 1. és 4. pontját, valamint a 373. § (2) bekezdését.

[57] A Pp. 373. § (2) bekezdése a fellebbezésben való „új tény” állítását szabályozza, a Ptk. 6:2. § (1) bekezdése pedig „kötelemkeletkeztető tény”-ként rendelkezik – egyebek mellett – a megbízás nélküli ügyvitelről. Magyarország Alaptörvénye 28. cikke alapján azonban a jogalkalmazás során a jogszabályok szövegét nem lehet kizárólag nyelvtanilag értelmezni. A cél szerinti jogértelmezés nem mellőzhető nyelvtanilag egyértelmű jogszabályi rendelkezés esetén sem {Kúria Pfv.III.20.924/2020/6., megjelent: BH2021. 335. [21]; Kúria Pfv.I.20.612/2021/3. [33], Pfv.I.21.275/2025/4. [13]}. Erre figyelemmel az egyes jogszabályi rendelkezések normaszövegében alkalmazott tény és tényállítás fogalmak nem feltétlenül bírnak ugyanazzal a tartalommal.

[58] A tény fogalmát a Pp. nem határozza meg, azonban egyes rendelkezéseiben valójában eltérő tartalommal szabályozza, mert az egyes rendelkezéseknek eltérő a szabályozási célja. A Pp. értelmezése során abból kell kiindulni – ahogy azt a Kúria már több határozatában, legutóbb Pfv.I.20.454/2025/11. számú határozatának [43] bekezdésében kifejtette –, hogy a kereset egy anyagi jogszabály (tárgyi jog) által biztosított valamely jog (alanyi jog) érvényesítését jelenti: a felperes állítja, hogy a valóságban megtörtént konkrét történeti tények megvalósítják az alanyi jogot tételező anyagi jogi normában meghatározott törvényi tényállási elemeket, így az alanyi jog megnyílt, amely feljogosítja őt a megjelölt anyagi jogszabályban meghatározott igény támasztására {Kúria Gfv.I.30.270/2022/10. [27], Pfv.I.20.378/2022/6. [23], Pfv.I.20.215/2023/4. [20], Pfv.I.20.559/2023/7. [34], Gfv.I.30.120/2023/8. [62]}. A keresetlevélben előterjesztett kereset ezért tartalmazza az érvényesíteni kívánt alanyi jogot [Pp. 7. § (1) bekezdés 11. pont] az azt létrehozó anyagi jogi norma (jogalap) megjelölésével [Pp. 7. § (1) bekezdés 8. pont], az ez alapján előterjeszthető kereseti kérelmet, valamint a jogot és a kereseti kérelmet megalapozó konkrét (történeti) tényeket [Pp. 170. § (2) bekezdés *a), b), c)* pont]. Az eljárásjog szabályozása azon alapul {Kúria Pfv.I.21.249/2022/13. [19]-[20], Gfv.I.30.120/2023/8. [53]}, hogy a felperesnek a keresetlevélben [Pp. 170. § (2) bekezdés *c)* és *e)* pont], az alperesnek az ellenkérelemben [Pp. 199. § (2) bekezdés *b)* pont *bc)* alpont] kell előadnia az érvényesíteni kívánt jogot és a kereseti kérelmet, valamint az érdemi védekezést megalapozó (konkrét történeti) tényeket és azok bizonyítékait. A bíróság a felek által állított, bizonyítás nélkül nem megállapítható (Pp. 266. §), a per eldöntéséhez szükséges (releváns) tények megállapítása végett rendel el bizonyítást [Pp. 276. § (1) bekezdés], majd annak eredményének mérlegelése alapján állapítja meg az ítélet alapjául szolgáló tényállást [Pp. 279. § (1) bekezdés]. A bizonyítás tárgya ezért a fél által állított és az ellenfél által tagadott [Pp. 183. § (1) bekezdés] olyan konkrét történeti tény, amelynek valósága esetén a kereset vagy a védekezés alapos {Kúria Pfv.I.21.222/2020/9. [34], Pfv.I.20.281/2021/6. [38], Pfv.I.20.442/2021/7. [35], Pfv.I.20.656/2021/4. [35], Pfv.I.20.418/2022/9. [32]}. Ha a kereset tárgyát képező érvényesített jog egy magatartáshoz kapcsolódik, akkor a magatartás megtörténtének tényként való megállapítása, valamint e magatartás anyagi jogon alapuló értékelése a jogvita elbírálásának egymástól elkülönülő lépései: a bíróság a bizonyítékok értékelése alapján először megállapítja a per eldöntéséhez szükséges, a perben jelentős tényeket [Pp. 276. § (1) bekezdés, 279. § (1) bekezdés], majd az így megállapított tényekre az anyagi jogot alkalmazva dönt a per érdemében [Pp. 340. § *b)* pont]. Egy magatartás megvalósulásának – ezen belül például az ingatlanhasználat idejének, mértékének és módjának – a tényként való megállapítása bizonyítékértékelésen alapuló ténykérdés, azonban e magatartás – így például a ténylegesen megvalósult ingatlanhasználat – értékelése, minősítése nem bizonyítékértékelésen alapuló ténykérdés, hanem a megállapított tényekből levont anyagi jogi következtetés, anyagi jogkérdés {Kúria Pfv.I.20.685/2024/5. [29], Pfv.I.20.006/2025/10. [39], Pfv.I.20.140/2025/13. [40]}.

[59] A fentiek alapján a jogvita kereteit meghatározó perfelvételi nyilatkozatok [Pp. 183. § (1) bekezdés] közül a tényre vonatkozó állítás főszabályként konkrét történeti tény állítását jelenti. Ez alóli kivételnek minősül az állítási szükséghelyzet (Pp. 184. §): ekkor a fél a jogállítás részeként állítja valamelyik törvényi tényállási elem megvalósulását, de ennek alapjául nem tud határozott (konkrét történeti) tényeket állítani. Ha a bíróság megítélése szerint valóban fennáll az állítási szükséghelyzet [Pp. 184. § (1) bekezdés], akkor az azzal érintett törvényi tényállási elemet fogadhatja el valósnak [Pp. 184. § (2) bekezdés]. A bíróság ekkor nem is tudna konkrét történeti tényt valósnak elfogadni, hiszen ilyet a fél nem is állított. A tény állítása tehát főszabályként konkrét történeti tényre vonatkozó állítást jelent, ugyanakkor állítási szükséghelyzet esetén a „szükséghelyzettel érintett tényállítás” [Pp. 184. § (2) bekezdés] törvényi tényállási elem jelentéssel bír.

[60] A tény fogalmának harmadik esetköre a Pp. 237. § (3) bekezdés *b)* pontjában szabályozott olyan tény, amit hivatalból kell figyelembe venni. Míg a hivatalból figyelembe veendő konkrét történeti tényekről a bíróságnak a Pp. 266. § (4) bekezdése alapján kell tájékoztatnia a feleket, addig a Pp. 237. § (3) bekezdés *b)* pontja szerint hivatalból figyelembe veendő tény például a szerződés semmisségének az észlelése [Ptk. 6:88. § (1) bekezdés] (Kúria Pfv.I.20.480/2022/5., Pfv.III.20.611/2022/10., Pfv.V.20.744/2021/6.). A szerződés létrejötte, valamint a létrejött szerződés értelmezése és minősítése (Kúria Gfv.III.30.235/2024/7., Gfv.I.30.099/2024/6., Pfv.I.20.792/2023/6., Gfv.III.30.178/2023/7., Gfv.I.30.013/2023/7., Pfv.I.20.281/2021/6.), továbbá a szerződés semmissége (Kúria Pfv.IX.20.317/2019/13.) nem bizonyítékértékelésen alapuló ténykérdés, hanem a bizonyítás eredményeként megállapított (konkrét történeti) tényekből levont anyagi jogi következtetés, így anyagi jogkérdés. A hivatalból észlelt és a felek tudomására hozandó semmisség [Ptk. 6:88. § (1) bekezdés, Pp. 237. § (3) bekezdés *b)* pont] tehát nem konkrét történeti tény, nem törvényi tényállási elem, hanem anyagi jogi tény.

[61] Mindezek alapján a Pp. alkalmazásában a tény fogalma jelentheti a konkrét történeti tény, a törvényi tényállási elemet és az anyagi jogi tény is.

[62] A Pp. által szabályozott háromtagú pertárgyfogalomnak megfelelően a kereset tartalmazza az érvényesíteni kívánt jogot, az ebből eredő kereseti kérelmet, valamint a jogot és a kereseti kérelmet megalapozó (konkrét történeti) tényeket [Pp. 170. § (2) bekezdés *a)*, *b)*, *c)* pont]. Ezzel összhangban a korábbi szabályozás szerint keresetváltoztatásnak (és ellenkérelem-változtatásnak) minősült a tényállítás megváltoztatása, a jogállítás megváltoztatása és a kereseti kérelem megváltoztatása, továbbá az ezek közötti összefüggés levezetésére vonatkozó jogi érvelés [Pp. 170. § (2) bekezdés *d)* pont] megváltoztatása is. 2021. január 1-je óta azonban az eltérő vagy további (konkrét történeti) tény állítása már nem keresetváltoztatás és nem ellenkérelem-változtatás [Pp. 7. § (1) bekezdés 4. és 12. pont], de az érdemi tárgyalási szakban már csak feltételekkel lehet előterjeszteni [Pp. 214. § (2)-(4) bekezdés], amely ugyanakkor keresetváltoztatást és ellenkérelem-változtatást is megalapozhat [Pp. 215. § (1) bekezdés *a)* pont, 216. § (1) bekezdés *a)* pont]. A Pp. 373. § (2) bekezdésének módosítása – dogmatikailag, valamint a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény módosításáról szóló 2020. évi CXIX. törvény javaslatának 48. §-ához fűzött indokolásában megfogalmazott célja szerint is – a Pp. 214. §-ában szabályozott, konkrét történeti tényekre vonatkozó új tényállítással van tartalmi összefüggésben. A Pp. 373. § (2) bekezdése szerinti új tény állítása tehát konkrét történeti tényre vonatkozó állításnak minősül.

[63] A Ptk. 6:2. §-a a kötelemkeletkeztető tényeket szabályozza. Az eljárásjog szempontjából ezek – a fent kifejtettek szerint – olyan anyagi jogi tények, amelyek konkrét történeti tényeken alapulnak: a perben állított és szükség esetén bizonyított konkrét történeti tényekből, valamint az adott kötelemkeletkeztető tényre vonatkozó anyagi jogszabályi rendelkezésekből levont anyagi jogi következtetés útján állapítható meg, hogy az anyagi jogi értékelés alapján megvalósult-e az adott anyagi jogi kötelemkeletkeztető tény.

[64] Az alperesnek az írásbeli ellenkérelem érdemi részében kell anyagi jogi kifogását előadnia a jogalap megjelölése útján [Pp. 199. § (2) bekezdés *b)* pont *ba)* alpont]. Anyagi jogi kifogásnak minősül minden olyan érdemi védekezés, amelyben az alperes olyan – a keresettel érvényesített jogtól eltérő – anyagi jogi jogszabályi rendelkezésre hivatkozik, amely a keresettel érvényesített jog érvényesíthetőségét kizárja, megszünteti vagy gátolja [Pp. 7. § (1) bekezdés 1. és 8. pont]. Anyagi jogi kifogás tehát, ha a rosszhiszemű jogalap nélküli birtoklásra alapított keresettel [Ptk. 5:11. § (3) bekezdés] szemben az alperes arra hivatkozik, hogy nem volt rosszhiszemű jogalap nélküli birtokos, mert megbízás nélküli ügyvivőként [Ptk. 6:2. § (1) bekezdés, 6:583-6:585. §] jogcímmel rendelkezett a birtoklásra (113. sorszámú fellebbezés II.14./ pont). Ha az alperes ezt az anyagi jogi kifogást fellebbezésében terjeszti elő, akkor az a fellebbezésben előadott ellenkérelem-változtatás [Pp. 7. § (1) bekezdés 4. *a)* pont, 373. § (1) bekezdés], nem pedig új tény állítása [Pp. 373. § (2) bekezdés].

[65] Mindezek alapján a jogerős ítélet nem sérti a Pp. 7. § (1) bekezdés 1. és 4. pontját, valamint a 373. § (2) bekezdését.

[66] Az alperes felülvizsgálati kérelme III.2./ pontjában az anyagi pervezetés hiányával kapcsolatban megsértett jogszabályhelyként több jogszabályi rendelkezést is megjelölt [Pp. 6. §, 237. §, 369. § (4) bekezdés, 370. § (4) bekezdés, 373. § (4) bekezdés, 384. § (2) bekezdés], ezek normaszövegét is idézte, de a jogszabálysértést csak a Pp. 6. §-a és a 373. § (4) bekezdése vonatkozásában indokolta. A Pp. 237. §-a esetében még megsértett konkrét jogszabályhelyet, az általa megsértettként állított jogszabályi rendelkezés konkrét bekezdését sem jelölte meg {Kúria Gfv.I.30.099/2024/6. [25], Pfv.II.20.783/2022/7. [20]}. A Kúria ezért érdemben csak a Pp. 6. §-ának és a 373. § (4) bekezdésének a megsértését vizsgálhatta.

[67] Ahogy a Kúria Pfv.I.20.807/2023/5. számú, BH2024. 184. számon is közzétett határozatának [61] bekezdésében már kifejtette, a bíróság alapelveként megfogalmazott közrehatási tevékenységének (Pp. 6. §) konkrét normában való egyik megfogalmazása az anyagi pervezetés (Pp. 237. §). Ez aktív közreműködési kötelezettséget telepít a bíróságra a felek magánautonómiából fakadó önrendelkezési joga érvényesülésének hatékony elősegítése érdekében. Az anyagi pervezetés olyan bírói aktivitást jelent, amelynek közvetlen vagy közvetett hatása van a peranyagra, a bíróság ugyanakkor nem avatkozhat bele olyan kérdésekbe, amelyek a felek magánautonómiájába tartoznak (T/11900. számú törvényjavaslat a polgári perrendtartásról 245. és 355. o.). Ha az anyagi pervezetés alkalmazásának feltételei fennállnak, akkor akár az első-, akár a másodfokú bíróságnak anyagi pervezetést kell alkalmaznia [Pp. 237. §, 369. § (4) bekezdés]. E feltételek megvalósulása hiányában viszont a bíróság nem avatkozhat bele a peranyag szolgáltatásába, mert a tárgyalási elv alapján a perben jelentős tények állítása és az alátámasztásukra szolgáló bizonyítékok rendelkezésre bocsátása a feleket terheli [Pp. 4. § (2) bekezdés].

[68] A bíróság közrehatási tevékenységét alapelveként szabályozó Pp. 6. §-a szerint a bíróság a Pp.-ben meghatározott módon és eszközökkel járul hozzá ahhoz, hogy a felek eljárási kötelezettségeiket teljesíthessék. A bíróság közrehatási tevékenységének jogszerűsége tehát önmagában a Pp. 6. §-a alapján nem ítéltető meg: ahhoz azt kell vizsgálni, hogy a Pp. konkrét normái a konkrét helyzetben előírtak-e közrehatási kötelezettséget, ha igen, azt milyen módon és eszközökkel kellett a bíróságnak teljesítenie, és a bíróság eljárása mindezeknek megfelelt-e. Az alperes felülvizsgálati kérelmében azonban csak a Pp. 6. §-ának a megsértését indokolta, nem adta elő, hogy a másodfokú bíróságnak milyen konkrét jogszabályi rendelkezés alapján milyen okból kellett volna közrehatási tevékenységét gyakorolnia. Felülvizsgálati kérelmében a megbízás nélküli ügyvitelre hivatkozott, amit a fentiek szerint a másodfokú bíróság jogszabálysértés nélkül hagyott figyelmen kívül.

[69] A felülvizsgálati kérelemben hivatkozott Pp. 373. § (4) bekezdése nem anyagi pervezetési kötelezettséget ír elő a másodfokú bíróságnak, hanem a fél számára biztosítja a kereset- és ellenkérelem-változtatásnak, valamint az utólagos bizonyítás felajánlásának a lehetőségét. Egyebekben az alperes felülvizsgálati kérelmében azt sem adta elő, hogy a Pp. 373. § (4) bekezdésének törvényben meghatározott három alkalmazási feltétele közül a jelen ügyben pontosan melyik és milyen módon valósult meg.

[70] Mindezek alapján a jogerős ítélet nem sérti a Pp. 6. §-át és a 373. § (4) bekezdését.

[71] A felülvizsgálati kérelem III.3./ pontjában megsértettként megjelölt Pp. 266. § (1) bekezdése a bizonyítás nélkül megállapítható tények négy esetkörét szabályozza: a bíróság ezekben az esetekben bizonyítás nélkül is valósnak fogadhatja el a fél (konkrét történeti) tényállítást. A másodfokú bíróság jogerős ítéletében valósnak fogadta el azt a felperes által nem vitatott alperesi tényállítást, hogy a szóját az alperes vetette el 2021 áprilisában {[14]}, így alkalmazta ezt a jogszabályi rendelkezést. Az alperes felülvizsgálati kérelmében a Pp. 266. § (1) bekezdésének a megsértését arra alapította, hogy a másodfokú bíróságnak anyagi pervezetést kellett volna alkalmaznia, ennek mellőzése okozta e jogszabályi rendelkezés megsértését. A megsértettként megjelölt Pp. 266. § (1) bekezdése azonban nem szabályoz anyagi pervezetési kötelezettséget, így annak elmulasztása nem sértheti ezt a jogszabályi rendelkezést.

[72] Az alperes felülvizsgálati kérelme III.4./ pontjában a Pp. 279. § (1) bekezdésének a megsértését arra alapította, a másodfokú bíróság anélkül állapított meg tényállást és vont le jogi következtetést a jogvita érdemi eldöntésére kihatóan, hogy lehetőséget biztosított volna az alperes megbízottjának szerepét és jogviszonyát érintően a bizonyításra, így részben fiktív tényállás alapján hozott döntést. Az alperes ténylegesen tehát a másodfokú bíróság anyagi pervezetési kötelezettségének elmulasztását sérelmezte, amely a fentiek szerint nem állapítható meg. A megsértettként megjelölt Pp. 279. § (1) bekezdése nem szabályoz anyagi pervezetési kötelezettséget, így annak elmulasztása nem sértheti ezt a jogszabályi rendelkezést. A Pp. 279. § (1) bekezdése a már rendelkezésre álló bizonyítékok és egyéb peradatok értékelésének követelményét, nem pedig az azok rendelkezésre bocsátásának folyamatát, az azzal kapcsolatos eljárásjogi kötelezettségeket szabályozza. A jogerős ítélet ezért nem sérti a Pp. 279. § (1) bekezdését.

[73] A felülvizsgálati kérelemben előadott anyagi jogszabálysértések (IV.) vizsgálatánál a Kúriának az alábbiak szerint figyelemmel kellett lennie a viszontkeresettel érvényesített jog tárgyában hozott – első fokon részjogerőre emelkedett [Pp. 358. § (5) bekezdés] – ítéletre is.

[74] A jelen ügyben alkalmazandó Pp. 360. § (1) bekezdése szerint – a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény 229. § (1) bekezdésével megegyezően – az anyagi jogerő pozitív hatása az ítélet tartalmának irányadó voltát jelenti: a felek a jogerős ítéletben már elbírált jogot egymással szemben nem tehetik vitássá, a feleket megillető jogokat és az őket terhelő kötelezettségeket végérvényesen meghatározottnak kell tekinteni, ahhoz a felek, a bíróság és más hatóságok egyaránt kötve vannak {6/2022. Jogegységi határozat [24]-[26]}. Ahogy a Kúria már több határozatában kifejtette {Kúria Pfv.I.20.252/2024/10. [37]-[38]; Kúria Pfv.I.21.111/2019/31., megjelnt: BH2022. 12. [40]-[43]}, a bíróságok szervezetéről és igazgatásáról szóló 2011. évi CLXI. törvény (a továbbiakban: Bszi.) 2. § (1) bekezdése és 6. §-a alapján a bíróságok a vitássá tett vagy megsértett jogról véglegesen döntenek, valamint a bíróság határozata mindenkire kötelező. A BH2002. 235. számú határozatban kifejtettek szerint az ítélt dolog tárgya a keresettel érvényesített jogról való döntés, az annak alapjául szolgáló releváns tények és jogi okfejtések, így a felek közötti jogviszony minősítése is, amely utóbb nem tehető vitássá, attól egy későbbi perben a bíróság sem térhet el. Az anyagi jogerő joghatása, hogy a peresített jogviszony alapján a feleket megillető jogokat és az őket terhelő kötelezettségeket végérvényesen meghatározottnak kell tekinteni {Kúria Pfv.V.22.665/2017/3. [14]}. Az anyagi jogerő pozitív hatásaként a jogerős ítéletben elbírált jogot – ideértve az azzal szembeni érdemi védekezésben előadottakat is – a felek már nem tehetik vitássá, az a bíróságok – így a más határozattal szemben előterjesztett felülvizsgálati kérelem alapján eljáró Kúria számára is – irányadó. Ha a két ügyben eltérő a keresettel érvényesített jog, akkor a korábbi ítélet anyagi jogereje nem vezet az eljárás megszüntetéséhez [Pp. 240. § (1) bekezdés a) pont, 176. § (1) bekezdés d) pont], ugyanakkor a jogerős ítéletben elbírált jog utóbb már nem tehető vitássá. A Kúria Gfv.VI.30.332/2024/5. számú határozatának [98]-[105] bekezdéseiben részletesen kifejtett indokok alapján a jogerős ítélet alapjául szolgáló jogi okfejtések, így a felek közötti jogviszony minősítése utóbb nem tehető vitássá, attól egy későbbi perben a bíróság nem térhet el, amely jogalkalmazási elv nem csak azonos felek közötti azonos jogérvényesítés esetén érvényesül. A Bszi. 2. §-ával és 6. §-ával, valamint a felek tisztességes eljáráshoz fűződő alapjogával sem fér össze, ha ugyanazon peres jogvitában meghozott különböző határozatokban eltérő lenne ugyanazoknak a jogi tényeknek a jogi minősítése, a peres felek jogait és kötelezettségeit nem azonos jogi keretben bírálná el a bíróság. A 6/2022. Jogegységi határozat [51]-[52] bekezdéseiben írtak szerint az alperes egy későbbi perben mindazzal védekezhethet, amivel a korábbi perben nem védekezett, de azzal már nem, amit a bíróság a korábbi perben elbírált. Minden esetben egyedileg kell meghatározni a korábbi ítélet indokolása alapján, hogy a bíróság a kereset és a védekezés tartalma alapján a keresettel érvényesített jog mely anyagi jogi feltételeit bírálta el már ténylegesen.

[75] A jelen ügyben az elsőfokú bíróság által alaposnak ítélt keresetében a felperes a Ptk. 5:11. § (3) bekezdése alapján az alperest mint rosszhiszemű jogalap nélküli birtokost kérte kötelezni az alperes által betakarított és értékesített szója – mint elfogyasztott haszon – értékének a megfizetésére {[58]}. Az alperes viszontkeresetét – egyebek mellett – arra alapította, hogy ő korábban már a szója teljes mennyiségére – így a felperes által betakarított szójára is – leszerződött, ezért kénytelen volt szóját vásárolni, amelyből kára keletkezett

{[70], [74]-[75]}. Az elsőfokú bíróság a kereset és a viszontkereset körében egyaránt azt vizsgálta, hogy az alperes rosszhiszemű jogalap nélküli birtokos volt-e {[86]}. Ennek során arra a következtetésre jutott, hogy a haszonbérleti szerződés megszűnését követően az alperes jogalap nélküli birtokos volt (Ptk. 5:9-5:12. §) {[96]}, továbbá a volt haszonbérbeadó tájékoztató levele után már rosszhiszemű jogalap nélküli birtokosnak minősült {[97]-[104]}. Az elsőfokú bíróság a második kereset másodlagos hivatkozását azért ítélte alaposnak, mert a lábon álló termény a felperest illetve volna meg a Ptk. 5:11. § (1) bekezdése alapján, ugyanakkor azt az alperes rosszhiszemű jogalap nélküli birtokosként eljárva részben learatta és értékesítette, ezért a Ptk. 5:11. § (3) bekezdése alapján köteles a betakarított és értékesített szőja ellenértékének a megfizetésére {[121]-[124]}. A viszontkereset jogerős elutasítását is arra alapította, hogy a fenti indokolás alapján a szőja a felperest illetve volna meg a Ptk. 5:11. § (1) bekezdése szerint, ezért a felperes magatartása nem volt jogellenes {[127]}. Az elsőfokú bíróság részjogerős ítéletében így alaptalannak ítélte az alperesnek azt a viszontkereseti jogállítást, hogy jóhiszemű birtokosként az elválással tulajdonjogot szerzett [Ptk. 5:50. § (3) bekezdés] és a felperes volt rosszhiszemű jogalap nélküli birtokos [Ptk. 5:11. § (3) bekezdés], ezért jogellenes magatartásával kárt okozott (24/1. sorszámú viszontkereset), míg alaposnak ítélte a felperes azzal kapcsolatos védekezését, hogy ő volt a birtoklása jogosult [Ptk. 5:11. § (1) bekezdés] és az alperes volt rosszhiszemű jogalap nélküli birtokos [Ptk. 5:11. § (3) bekezdés] (27. sorszámú ellenkérelem).

[76] Az elsőfokú ítélet viszontkeresetet elutasító rendelkezése ellen az alperes nem nyújtott be fellebbezést, ezért az jogerőre emelkedett [Pp. 358. § (3) és (5) bekezdés]. A viszontkeresetet elbíráló jogerős ítélet anyagi jogerejének [Pp. 360. § (1) bekezdés] pozitív hatásaként az abban elbírált jogot, az annak alapjául szolgáló releváns tényeket és jogi okfejtéseket, így a felek közötti jogviszony minősítését a felek utóbb nem tehetik vitássá, attól egy későbbi perben a bíróság sem térhet el, a felek közötti jogviszony alapján a feleket megillető jogokat és az őket terhelő kötelezettségeket végérvényesen meghatározottnak kell tekinteni. A jelen felülvizsgálati eljárásnak nem tárgya a viszontkereset elutasítása, ugyanakkor a felülvizsgálattal nem érintett és nem érinthető jogerős ítélet a Kúria számára is irányadó. A felülvizsgálat tárgyát képező jogerős ítélet felülvizsgálati kérelemben állított jogszabálysértéseinek vizsgálata során tehát abból kellett kiindulni, hogy a szőja jogosultja a felperes [Ptk. 5:11. § (1) bekezdés], az alperes pedig rosszhiszemű jogalap nélküli birtokos [Ptk. 5:11. § (3) bekezdés] volt. A Kúria így csak azokat az alperesi hivatkozásokat vizsgálhatta, amelyeket az elsőfokú bíróság részjogerős ítéletében nem bírált el.

[77] Az alperes felülvizsgálati kérelme IV.5./ pontjában a Ptk. 5:9. § (2)-(3) bekezdéseinek, valamint a (3) bekezdés utaló szabálya folytán a 6:583. §-ának és a 6:585. § (2)-(3) bekezdéseinek a megsértését arra alapította, hogy egyrészt egyáltalán nem lehetett volna a jogvita elbírálása során a jogalap nélküli birtoklás szabályait alkalmazni, mert a megbízás nélküli ügyvitel mint kötelemkeletkeztető tény alapján volt jogcíme a birtoklásra; másrészt, ha jogalap nélküli birtokos lett volna, akkor az szintén visszautal a megbízás nélküli ügyvitel szabályaira.

[78] A viszontkereset vonatkozásában jogerős elsőfokú ítélet anyagi jogerejének pozitív hatása alapján az alperes (rosszhiszemű) jogalap nélküli birtokos volt. Az elsőfokú bíróság a megbízás nélküli ügyvitelről mint kötelemkeletkeztető tényről – erre vonatkozó alperesi anyagi jogi kifogás hiányában – nem határozott, ugyanakkor az [56]-[64] bekezdésekben írt eljárásjogi okokból ezt a fellebbezési hivatkozást a másodfokú bíróság jogszabálysértés

nélkül hagyta figyelmen kívül. Az alperes tehát a felek jogviszonyában (rosszhiszemű) jogalap nélküli birtokosnak minősül.

[79] Az alperes felülvizsgálati kérelmében helyesen hivatkozott arra, hogy a Ptk. 5:9. § (3) bekezdése alapján a jogalap nélküli birtokos jogállására a megbízás nélküli ügyvitel szabályai irányadók. Ezt meghaladóan azonban a megsértettként megjelölt [Ptk. 5:9. § (2)-(3) bekezdés 6:583. §, 6:585. § (2)-(3) bekezdés] jogszabályhelyeknek csak a normaszövegét idézte, de e jogszabályi rendelkezésekre vonatkoztatva, azok értelmezéséből kiindulva, nem vezette le, hogy konkrétan ezek a jogszabályi rendelkezések milyen okból sérültek. Az alperes által a jogszabálysértés indokolásaként hivatkozott határozat sem áll tartalmi összefüggésben a megsértettként megjelölt jogszabályhelyekkel: egyrészt a hivatkozott határozat nem a megsértettként megjelölt jogszabályi rendelkezések értelmezését tartalmazza, másrészt teljesen más tényálláson alapul, mert abban az ügyben a haszonbérleti szerződés fennállt.

[80] Ezt meghaladóan az alperes fellebbezését sem arra alapította, hogy a Ptk. 5:9. § (3) bekezdése alapján alkalmazandó megbízás nélküli ügyvitel szabályai szerint lett volna jogcíme a birtoklásra: fellebbezésében arra hivatkozott, hogy neki a Ptk. 6:2. § (1) bekezdése alapján volt jogcíme a birtoklásra, és csak „[m]egjegyez[te], a Ptk. 5:9. § (3) bekezdése alapján még a jogalap nélküli birtokos jogállására is a megbízás nélküli ügyvitel szabályait kellene alkalmazni” (113. sorszámú fellebbezés II.10./, 14./ és 19./ pont). A Kúria következetes gyakorlata szerint pedig a jogerős ítélet csak olyan kérdésben, olyan jogi állásponttal összefüggésben támadható felülvizsgálati kérelemmel, amely az első- és a másodfokú eljárásnak is tárgya volt (BH1995. 163., BH1996. 372.; Kúria Pfv.V.20.797/2016/11., megjelent: BH2017. 232.). A felülvizsgálati kérelmet nem lehet olyan új körülményre alapítani, amelyre a fél az első- és a másodfokú eljárás során nem hivatkozott (EBH2002. 653.). A Kúria egységes és régóta kialakult joggyakorlata értelmében a felülvizsgálati eljárásnak nem lehet tárgya sem olyan tény-, sem olyan jogkérdés, amely a megelőző eljárásban nem merült fel, amelyre a felek korábban nem hivatkoztak (Kúria Pfv.III.20.223/2023/5., megjelent: BH2024. 39.). A Ptk. 5:9. § (3) bekezdése alapján alkalmazandó megbízás nélküli ügyvitel szabályai tehát nem tartoztak a másodfokú eljárás kereteibe.

[81] Mindezek alapján a Kúria a Ptk. 5:9. § (2)-(3) bekezdéseinek, valamint a (3) bekezdés utaló szabálya folytán a 6:583. §-ának és a 6:585. § (2)-(3) bekezdéseinek a megsértését érdemben nem vizsgálhatta.

[82] Az alperes felülvizsgálati kérelme IV.6./ pontjában a Ptk. 5:10. § (2) bekezdésének, valamint az ennek értelmében alkalmazandó 6:579. § (1) bekezdésének és az 5:11. § (1)-(3) bekezdéseinek a megsértését arra alapította, hogy a jelen jogvita elbírálása során nem lehetett volna alkalmazni a jogalap nélküli birtoklás generális szabályait, a kifejezetten az ilyen – termékekre, terményekre, szaporulatokra vonatkozó – tényállásokra speciálisan megalkotott Ptk. 5:50. §-a helyett.

[83] Az alperes a megsértettként megjelölt jogszabályi rendelkezésekre vonatkoztatva, azok értelmezéséből kiindulva nem indokolta, hogy konkrétan ezek a jogszabályi rendelkezések milyen okból sérültek. Felülvizsgálati kérelme indokolásában a Ptk. 5:50. §-

ának a mellőzését sérelmezte, azonban a hivatkozása szerint jogszabálysértő módon nem alkalmazott Ptk. 5:50. §-át megsértettként nem jelölte meg. A felperes fellebbezésében sem hivatkozott arra, hogy a jogvita elbírálása során kizárólag a Ptk. 5:50. §-át kellene alkalmazni: fellebbezésében azt adta elő, hogy „[a] Ptk. 5:50. §-a alapján is vizsgálható a perbeli jogvita” (113. sorszámú fellebbezés II.22./ pont). A Ptk. 5:50. §-ának kizárólagos alkalmazandósága tehát nem volt tárgya a másodfokú eljárásnak. Ezeket meghaladóan az első fokon részjogerős ítélet szerint a szójával kapcsolatos felek közötti jogviszonyra alkalmazandó a Ptk. 5:11. §-a.

[84] Mindezek alapján a Kúria a Ptk. 5:10. § (2) bekezdésének, valamint az ennek értelmében alkalmazandó 6:579. § (1) bekezdésének és az 5:11. § (1)-(3) bekezdéseinek a megsértését érdemben nem vizsgálhatta.

[85] Az alperes felülvizsgálati kérelmében (IV.7./) a Ptk. 5:50. § (1)-(3) bekezdéseinek a megsértését arra alapította, hogy a másodfokú bíróság nem ezek alkalmazásával bírálta el a jogvitát, sőt jogerős ítélete [19] bekezdésében kifejezetten úgy foglalt állást, hogy nem szerezhett tulajdonjogot az elválással, mert rosszhiszemű volt.

[86] Az alperes felülvizsgálati kérelme önellentmondó: egyidejűleg hivatkozott arra, hogy a másodfokú bíróság nem alkalmazta a Ptk. 5:50. §-át, másrészt sérelmezte a jogerős ítéletnek azt a bekezdését, amelyben a másodfokú bíróság a Ptk. 5:50. § (3) bekezdését alkalmazta. A jogerős ítélet nem sérti a Ptk. 5:50. § (3) bekezdését, mert a fentiek szerint az alperes rosszhiszemű jogalap nélküli birtokos volt. Az alperes felülvizsgálati kérelmében azt pedig nem indokolta, hogy milyen okból sérültek a Ptk. 5:50. § (1)-(2) bekezdései, így ezek megsértését a Kúria sem vizsgálhatta.

[87] A felülvizsgálati kérelemben az anyagi jogszabálysértések között (IV.8./) is megjelölt Ptk. 6:2. § (1) bekezdését a másodfokú bíróság eljárásjogi okokból nem alkalmazta, amely az [56]-[64] bekezdésekben kifejtett okokból nem jogszabálysértő. A jogerős ítélet ezért nem sérti a Ptk. 6:2. § (1) bekezdését.

[88] Az alperes felülvizsgálati kérelme IV.9./ pontjában a Ptk. 6:95. §-ának, a 6:96. §-ának, a 6:88. § (1) bekezdésének, valamint az Nfatv. 18. § (1)-(4) és (5) bekezdéseinek a megsértését arra alapította, hogy a bíróságoknak hivatalból észlelniük kellett volna a megbízási szerződés semmisségét, de ezt nem tették meg, hanem azt anyagi jogi kifogásnak minősítették.

[89] Az elsőfokú bíróság a viszontkereset elbírálása során is vizsgálta a felperes birtoklásra való jogosultságát, ennek keretében a megbízási szerződés semmisségét, de hivatalból illet nem észlelt, ezért jutott arra a következtetésre, hogy a felperes jogosult a birtoklásra {[123]-[124], [127]}. Az elsőfokú bíróság részjogerős ítéletében tehát már elbírálta az alperesnek ezt a hivatkozását. Ezt meghaladóan a másodfokú bíróság eljárásjogi indokolással mellőzte ennek a vizsgálatnak a lefolytatását {[16]}. Ezt az alperes felülvizsgálati kérelmében sérelmezte, de azzal kapcsolatban megsértett eljárási jogszabályi rendelkezést nem jelölt meg, a másodfokú bíróság által alkalmazott eljárási jogszabályhely megsértését nem állította.

[90] Mindezek alapján a Kúria a megbízási szerződés érvénytelenségével kapcsolatban megjelölt anyagi jogszabályi rendelkezések megsértését érdemben nem vizsgálhatta.

[91] Az alperes felülvizsgálati kérelme IV.10./ pontjában a Ptk. 6:350. § (1)-(2) bekezdéseinek és a Tfv. 5. § (1) bekezdésének a megsértését arra alapította, hogy a haszonbérletnek kötelezettsége a haszonbérlet termőföld művelése, a földtulajdonos pedig hallgatólagosan beleegyezett abba, hogy a földet megművelje.

[92] A másodfokú bíróság felülvizsgálattal nem támadott következtetése szerint a haszonbérleti szerződés 2020. november 28-án a törvény erejénél fogva megszűnt {[7], [9]}. Az alperes így nem volt haszonbérlet, ezért haszonbérletként nem volt jogosult a hasznok szedésére [Ptk. 6:350. § (1) bekezdés], és nem terhelte művelési kötelezettség [Ptk. 6:350. § (2) bekezdés]. A jogerős ítélet így nem sérti a Ptk. 6:350. § (1)-(2) bekezdéseit.

[93] A Tfv. 5. § (1) bekezdése szerinti hasznosítási kötelezettség a földhasználót terheli. Az alperes felülvizsgálati kérelmében nem indokolta, hogy a haszonbérleti szerződés megszűnését követően milyen jogszabályi rendelkezés alapján, milyen okból és meddig minősült földhasználónak, ezért ezt a hivatkozást a Kúria érdemben nem vizsgálhatta. Egyebekben a felülvizsgálati kérelemben írtakkal szemben a haszonbérbeadó a haszonbérleti szerződés megszűnéséről való tájékoztatásában egyértelműen azt az utasítást adta, hogy az alperes „a továbbiakban mezei leltárt nem képezhet”, amely nem értelmezhető akként, hogy az alperes vethet és arathat, termeléssel hasznosíthatja a földet.

[94] Mindezekre tekintettel a jogerős ítélet nem sérti a felülvizsgálati kérelemben érdemi vizsgálatra alkalmas módon megjelölt jogszabályokat, ezért azt a Kúria a Pp. 424. § (1) bekezdése alapján hatályában fenntartotta.

A határozat elvi tartalma

[95] A Pp. alkalmazásában a tény fogalma jelentheti a konkrét történeti tény, a törvényi tényállási elemet és az anyagi jogi tény is. A Pp. 373. § (2) bekezdése szerinti új tény állítása konkrét történeti tényre vonatkozó állításnak minősül.

[96] A bíróság közrehatási tevékenységének jogszerűsége önmagában a Pp. 6. §-a alapján nem ítéltető meg: ahhoz azt kell vizsgálni, hogy a Pp. konkrét normái a konkrét helyzetben előírtak-e közrehatási kötelezettséget, ha igen, azt milyen módon és eszközökkel kellett a bíróságnak teljesítenie, és eljárása mindezeknek megfelelt-e.

[97] A kereset szerint marasztaló jogerős ítélet ellen előterjesztett felülvizsgálati kérelem alapján a Kúria érdemben nem vizsgálhatja azokkal az anyagi jogi feltételekkel kapcsolatos

jogsabálysértéseket, amelyeket a bíróság az ugyanazon jogviszonyból eredő más jogra alapított viszontkeresetet elutasító, első fokon részjogerőre emelkedett ítéletében már érdemben elbírált.

Záró rész

[98] Az alperes felülvizsgálati kérelme nem vezetett eredményre, ezért a Pp. 82. § (1)-(2) bekezdése és a 83. § (1) bekezdése alapján kötelezni kellett a felülvizsgálati ellenkérelmet előterjesztő felperes ügyvédi képviselettel felmerült, felszámított felülvizsgálati eljárási perköltségének a megfizetésére. A Kúria ennek összegét a bírósági eljárásban megállapítható ügyvédi és kamarai jogtanácsosi költségről szóló 17/2024. (XII. 9.) IM rendelet 7. §-a értelmében alkalmazandó 2. § (1) bekezdés *a*) pontja és az 5. § (2) bekezdése alapján határozta meg.

[99] Az alperes részleges költségfeljegyzési jogára figyelemmel meg nem fizetett felülvizsgálati eljárási illeték viseléséről a Kúria a Pp. 95. § (2) bekezdés *a*) pontja, a 101. § (1) bekezdése és a 102. § (1) bekezdése, a polgári és közigazgatási bírósági eljárás során meg nem fizetett illeték és állam által előlegezett költség megfizetéséről szóló 30/2017. (XII. 27.) IM rendelet 3. § (2) és (3) bekezdése, valamint az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény 78. § (4) bekezdése alapján határozott. Tájékoztatja az alperest, hogy az illetéket a Nemzeti Adó- és Vámhivatal 10032000-01070044-09060018 számú illetékbevételi számlájára kell megfizetnie. Ennek során közleményként fel kell tüntetnie a Kúria megnevezését, a Kúria e határozatának számát és a fizetésre kötelezett adóazonosító számát.

[100] A Kúria a felülvizsgálati kérelmet tárgyaláson kívül bírálta el a Pp. 405. § (1) bekezdése értelmében alkalmazandó Pp. 376. § (1) bekezdése alapján.

[101] Az ítélet ellen a Pp. 407. § (1) bekezdés *d*) pontja szerint nincs helye felülvizsgálatnak.

Budapest, 2026. február 3.

Nyíróné dr. Kiss Ildikó s. k. a tanács elnöke, Dr. Parlagi Mátyás s. k. előadó bíró, Dr. Cseh Attila s. k. bíró, Dr. Magosi Szilvia s. k. bíró, Dr. Mocsár Attila Zsolt s. k. bíró